

Geliş Tarihi:13.11.2018
 Kabul Tarihi:12.12.2018
 SPORMETRE, 2018,16(4),190-204
 DOI: 10.1501/Sporm_0000000403

SPORCULARIN ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİ İLE SPORTMENLİK YÖNELİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Sevim GÜLLÜ¹

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.

Öz: Bu çalışmada antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tekniği olarak nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve ilişkisel tarama tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen 77'si kadın, 150'si erkek toplamda 227 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcılar İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ve Gelişim Üniversitesi'nin Spor Bilimleri Fakültelerinde 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim görmekte olan ve aynı zamanda sporcu olan öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcılara öncelikle, kişisel bilgilerden oluşan sorular sorulmuştur. Ayrıca iki farklı ölçek uygulanmıştır. Antrenör-Sporcu İlişkisi Ölçeği: Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Altıntaş ve arkadaşlarınınca (2012) yapılmıştır. 11 ifadeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır, 7' li likert tiptedir. Sportmenlik Yönelim Ölçeği ise Vallerand ve ark., (1997) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması ile geçerlik-güvenirliği Balçıkkanlı (2010) tarafından yapılmıştır. 20 ifadeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır, 5'li likert tiptedir. Bizim çalışmamız için ayrıca yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha değerlerinin yüksek olduğu gözlenmiştir. Bulgular göstermektedir ki, katılımcıların algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri yüksek düzeydedir. Ayrıca iki ölçek ve alt boyutları arasındaki korelasyon düzeyi de pozitif yönde ve orta düzeydedir. Antrenör-sporcu ilişkisini değerlendirirken sporcu öğrenciler en çok yakınlık, daha sonra bağlılık ve sonra da tamamlayıcılık alt boyutlarına yüksek puan vermişlerdir. Sportmenlik yönelimleri incelendiğinde ise görülmektedir ki; en çok sporda sosyal sorumluluklara bağlılık, sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı, en sonuncu olarak da ve rakibe saygı alt boyutuna katılım göstermişlerdir. Demografik değişkenlere göre bazı alt boyutlara katılım oranları farklılaşmaktadır. Sonuç olarak, sporcuların algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri arasında pozitif yönde ilişki vardır.

Anahtar Kelimeler: Antrenör-sporcu ilişkisi, sportmenlik, fair play, sportmenlik yönelimi, spor, öğrenci

A RESEACH ON COACH-ATHLETE RELATIONSHIP AND SPORTSMANSHIP ORIENTATION OF THE ATHLETES

Abstract: In this study, it is aimed to examine the relationship between coach-athlete relationship and sportsmanship orientation. Descriptive and relational screening techniques were used as research techniques. The study group consisted of 227 non-random sampling methods, 77 of whom were female, and 150 of them were male. The participants are students who are studying at the Sports Sciences Faculties of Istanbul University-Cerrahpaşa and Gelişim University in the 2018-2019 academic year and at the same time they are athletes. The participants were asked the questions of personal information firstly. Two different scales were applied. Coach-Athlete Relationship Scale, developed by Jowett and Ntoumanis (2004), Turkish validity and reliability were determined by Altıntaş et al. (2012). It consists of 11 expressions and 3 sub-dimensions. And it is 7-likert type. The Sportsmanship Orientation Scale was developed by Vallerand et al. (1997), and its Turkish validity and reliability was conducted by Balçıkkanlı (2010). It consists of 20 expressions and 4 sub-dimensions. It is 5-likert type. Cronbach's Alpha values were also found high level in our study. The findings show that participants' coach-athlete relationship and sportpersonship orientation are at a high level. Also, the level of correlation between the two scales' sub-dimensions is positive and moderate. When evaluating the coach-athlete relationship, the athletes had the highest points of closeness, then the commitment and then the complementarity sub-dimensions. When the sportsmanship orientations are examined, it is seen that; they most often participated in the sub-dimension of adherence to social responsibilities in sports, compliance with social norms, respect for rules and management, and most recently, and respect for opponents. Some demographic variables result a significant difference in sub-dimensions. As a result, there is a positive relationship between the athletes' perceived coach-athlete relationship and sportsmanship orientation.

Key Words: Coach-athlete relationship, sportpersonship orientation, fair play, athlete, students.

GİRİŞ

Liderlik gerek iş yaşamında gerekse kişinin günlük hayatında önemli bir kavramdır. Karşısındaki kişiyi motive etme gibi önemli bir özelliğe sahip olan lider, kişileri yönlendirebilecek etki alanı da yaratabilen kişidir. Sporda antrenör sporcunun lideridir. Spor kurallarından, ince taktiklere, beslenme ve uyku düzeninden, takımdaki ilişkilere kadar sporcunun birçok davranış/tutum/alışkanlıkları ile yakından ilgilidir ve ilgili olmak zorundadır. Sporcusunu iyi tanıyan ve anlayan antrenör onunla iyi iletişim geliştirmenin ilk aşamasını tamamlamış olur. Kendini doğru ifade eden antrenörün sözlü-sözsüz mesajları ise sporcusu tarafından doğru anlaşılma ihtimalini de artacaktır. Karşılıklı saygı, sevgi ve güven ortamında antrenör-sporcu ilişkisi de sporda başarının artmasına katkı sağlayacaktır. Antrenör-sporcu ilişkisi geliştikçe karşılıklı olumlu etkileşim artmakta ve sporcudan antrenörüne, antrenöründen de sporcuya olumlu akış gerçekleşmektedir. Bu kapsamda önemli kavramlardan birisi de sportmenlik ve fair play davranışlarıdır. Sporcuya asalet ve zarafet kazandıran fair play kavramının tanınırlığı gün geçtikçe artsa da sportmenliğe aykırı birçok davranış da kayıtlara geçmektedir. Bunlar hem spora hem de sporcuya-antrenöre-kulübe zarar vermektedir. Sporun kuralları çerçevesinde mümkün olduğunca fair play davranışlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Sporcunun sportmenlik davranışlarını içselleştirmesi spora yapılacak önemli katkılardan olacaktır. Bu çerçevede, antrenör-sporcu ilişkisi önem kazanmaktadır.

Antrenör-Sporcu İlişkisi

Ekibin dinamiğini belirleyen lider kişi (Karakoç ve ark., 2011:322), sporcusu için bir model (Sunay, 2013:556) ve sporun temel taşı (Sunay, 1997:45) olan antrenör, sporcusunun üzerinde önemli bir güce sahiptir (Ashley ve Gretchen, 2009:228). Antrenörün davranışları ve sporcusu motivasyonu arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırma antrenörün önemini vurgulamaktadır (Amorose ve Anderson-Butcher 2007; Vallerand ve Losier 1999). Deneyimlerini ve bilgi birikimlerini sporculara aktarırlar, aynı zamanda, takımdaki diğer sporcularla ve rakiplerle iletişim tarzları konusunda yönlendirici olurlar. Sporcuların takımda birlik ve beraberlik içerisinde çalışması için çaba gösterirler (Güllü ve Şahin, 2016:864). Antrenör, bir amatör veya profesyonel bir sporcunun meslek yaşamında en önemli figürlerden birisidir (Short ve Short, 2005:529). Sporcusuna örnek olmak için fiziksel görünümüne dahi dikkat etmesi gereken (Şahin, 2011) antrenör; davranışları, sözleri, verdiği mesajları ile sporcularını etkileyici ve tetikleyici dinamizmi yaratan kişidir, hatta sporcularının fair playe uygun davranmalarını gerektiğini aşıl原因an kişi de antrenördür (Arıpınar ve Donuk, 2011:101). Antrenör-sporcu ilişkisi, sporcusu ile antrenörünün karşılıklı olarak birbirlerinin duygu, düşünce ve davranışlarından etkilenmelerini tarif etmek için kullanılan bir kavramdır (Avcı ve ark., 2018:346). Pozitif antrenör-sporcu ilişkisi sporcuların bireysel ve sosyal gelişimine de katkı sağlamaktadır (Bezci, 2016:8437). Antrenör-sporcu ilişkisi genellikle gençlerin (Cumming ve ark., 2007; Fry ve Newton, 2003; Ashley ve Gretchen, 2009) başarısında en önemli ve etkili ilişkilerden birisidir. Antrenör ile sporcusu arasındaki iletişim ve ilişki kalitesi (Donuk, 2007) ve liderlik stili (Filiz ve Demirhan, 2017:1) sporcuların başarıya ulaşmasında, çok önemlidir. Öyle ki Çalışkan (2011) futbolcularda antrenör-sporcu ilişkisini lider-üye etkileşim (LMX) teorisi kullanarak ölçmüştür. Sporcuların ileri düzeyde performans sergileyebilmeleri için antrenörleri ile ilişkilerinin iyi olması gerekmektedir (Yıldız, 2011). Altıntaş ve arkadaşlarının da (2013:120) belirttiği gibi spor ortamında, sporcusu ve antrenör arasındaki ilişki sporcuların gerek psikososyal gerekse fiziksel gelişimleri açısından önemlidir. Olumlu ilişkilerin kurulduğu ortamda oluşan olumlu bir antrenör-sporcu ilişkisi, sporcuların çeşitli yönlerden gelişiminde belirleyici olmaktadır.

Antrenör ve sporcunun birbiriyle ilişkisi; bağlayıcılık, tamamlayıcılık ve yakınlık alt boyutları ile açıklanmaktadır (Jowett ve Cockerill, 2002; Jowett ve Ntoumanis (2004).

- Yakınlık ilişkisinin duygusal tonunu yansıtır (Jowett, 2008). Antrenör ve sporcunun karşılıklı beğeni, güven, saygı ve takdir derecesini ifade etmek için kullanılmaktadır.
- Bağlılık, antrenörleri ve sporcunun karşılıklı olarak ve bir beklentiye girmeksizin ilişkiyi devam ettirme niyet ve arzusunu ifade eder (Adie ve Jowett, 2010; Jowett, 2005).
- Tamamlayıcılık ise antrenör ve sporcu arasında işbirliği olarak tanımlanabilir. İkisinin de kazanma isteği, birbirlerine dostça ve arkadaş canlısı yaklaşımları, sorumluluk alabilmeleri gibi davranışsal özellikler tamamlayıcılık boyutunu ifade etmektedir (Jowett, 2005).

Sportmenlik Yönelimi

Yıldırım'ın (2014) spor ortamlarında fair play tarifi şu şekildedir. Fair play; sporcuların yarışmalar esnasında, güçleşen şartlar altında dahi kurallara sabırla, tutarlı ve bilinçli olarak riayet etmeleri, fırsat eşitliğini bozmamak amacıyla haksız avantajları kabullenmemeleri, rakibin haksız dezavantajlarından yararlanmaya kalkışmamaları, rakibi düşman değil, aksine oyunun gerçekleşmesini sağlayan, eşdeğer haklara sahip birey ve partner olarak görmeleri ve değer verme çabalarında kendini göstermektedir. (Yıldırım, 2004:5,36). Dünyada İngilizce adıyla kabul gören ve kullanılan "fair play", "sporda centilmenlik" kavramını da kapsar. Spor yarışmalarında kişilerin kendi egoizmlerini aşarak özveride bulunmalarını, kendilerinden ödün verme ve doğrudan yana olma becerilerini ifade eder (Arıpınar ve Donuk, 2011:29,35).

Sporda centilmenlik ülkemizde genel olarak sportmenlik olarak kullanılmaktadır. Samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol etme, başkalarına saygı duyma, kibarlık, asalet sahibi olma gibi özelliklerin önemini vurgulayan bir kavramdır (Koç, 2013:97). Diğer bir ifade de ise Balçıkanlı ve Yıldırım (2011) sportmenlik yönelimini; *"Bir kişi, tehlikede ya da sıkıntıda olan birisiyle karşılaştığında o kişiye yardımcı olma isteği ve kendisinin o andaki amacını sürdürme arasındaki istek ile bir çelişki yaşadığında kişinin ahlaki noktaları ortaya çıkma eğilimi"* olarak tanımlamışlardır.

Erdemli (1996) ise fair playin; kurallara ilişkin sportif erdem ve yaşama ilkesi olarak sportif erdem olmak üzere iki yönünden söz etmiştir. Kurallara ilişkin sportif erdem oyunun kurallarına uyma, herhangi bir nedenle kurallardan sapmama durumunu tanımlamak için kullanılır. "Sportmence" diye tabir edilen sözcük bu tür durumları tarif etmek için dile getirilmektedir. Toplumsal yaşamda ise her insan düzeni oluşturan kurallara riayet ederek düzene uymayı başarabilir. Bu, bireyin kendisi için bir görev, başkaları için ise bir haktır. Balçıkanlı (2010), sportmenlik yönelimini 4 alt boyutta incelemiştir. Özetlenecek olursa;

- Sporda sosyal sorumluluklara bağlılık: Sporcunun sporun kurallarına uyma disiplini ve antrenman/maç performansı ile ilgili sorumluluklarıdır.
- Sosyal normlara uyum: Fair play kavramına vurgu yapar.
- Kurallara ve yönetime saygı: Sporcunun sporun kurallarına ve yöneticinin kararlarına saygısını ifade eder.
- Rakibe saygı: İnformel fair play davranışlarını içerir, başka bir deyişle rakip ile ilgili olumlu eylemsel hamlelerden söz eder.

Fair play kavramının son zamanlarda tartışılan ve gündemde kalan hatta gittikçe kabul gören kavramlardan biri olmasında, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair Play Komisyonu' nun

çalışmalarının etkisi büyüktür. Komisyon her yıl Türkiye genelinde kendisine ulaşan talepleri değerlendirmekte ve jüri kararı ile çeşitli dallarda Fair Play ödülleri vermektedir. Bu ödüller basın mensupları da davet edilerek sahipleri ile buluşturulmakta ve sonrasında basında geniş yer bulmaktadır. Diğer bir etkinlikleri ise “Fair Play Üniversiteler Kervanı Projesi” dir. Komisyon proje kapsamında ülkemiz çapında son dört senedir 50 kadar Spor Bilimleri Fakültesi/BESYO ziyaretinde bulunarak üniversite öğrencilerine ve akademisyenlere sosyal yaşamda ve sporda fair playi anlatmışlardır, komisyonun etkinlikleri devam etmektedir (Güllü ve Şahin, 2018). Antrenör-sporcu ilişkisi literatürde; sporcu doyumu (Nazarudin ve ark., 2009), spor tutkusu (Lafrenière ve ark, 2008; 2011), takım başarısı (Vella ve ark, 2013), sporcuların temel psikolojik gereksinimleri (Choi ve ark, 2013), sporcularda tükenmişlik (Isoard-Gauthier ve ark., 2016) gibi kavramlar ile ilişkilendirilerek araştırılmıştır. Sportmenlik yönelimi/fair play ise ağırlıklı olarak çeşitli sporculuk türleri açısından incelenmiştir. Hentbol (Stornes, 2001), basketbol ve voleybol (Tsai ve Fung, 2005), futbol (Balçıkınlı ve Yıldırım, 2012) ve futsal (Sezen-Balçıkınlı, 2014) örnek olarak verilebilir. Balçıkınlı ve Yıldırım (2011) profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeylerini araştırdıkları araştırmalarında empatik düşünce düzeyi yükseldikçe sporda sorumluluklara bağlılık, sosyal normlara uyum ile kurallara ve yönetime saygı düzeylerinin anlamlı olarak artmakta olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Güllü ve ark (2018) masa tenisi, jimnastik, karate ve taekwando sporcularının algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile spor tutkusu arasında yüksek düzeyde ilişki tespit ettiklerinden söz etmişlerdir. Hodge ve Lonsdale (2011), araştırmalarında sporda fair play ve sportmenlik yönelimi ile yakından ilişkili olan antisosyal ve prososyal davranışlar ile antrenörün liderliğini incelemişlerdir. Otonomi destekli antrenörlük tarzının sporcuların prososyal davranışlarını artırdığı bulgusuna ulaşmışlardır. Sarı ve ark. (2012) araştırmaları sonucunda; antrenörlerin pozitif geribildirim, sosyal destek, antrenman ve eğitim davranış tarzları ile sporcuların iletişim becerileri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu ileri sürmüşlerdir. Stornes ve Bru (2002) araştırmalarında; antrenörün liderliğinin sporcuların fair play ve prososyal davranışları ile pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Bolter ve Weiss (2013) antrenörün davranışlarının sporcuların sportmenlik yönelimleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yukarıdaki literatür bilgisinden hareketle aşağıdaki hipotez sınanacaktır;

Antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları ile sportmenlik yönelimi alt boyutları arasında pozitif yönde ilişki vardır.

Bu çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören ve aynı zamanda sporcu olan öğrencilerin algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişki düzeyini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada araştırma tekniği olarak nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve ilişkisel tarama tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu (örnekleme) seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen 77’si kadın, 150’si erkek toplamda 227 katılımcı

oluşturmaktadır. Katılımcılar İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ve Gelişim Üniversitesi' nin Spor Bilimleri Fakültelerinde 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim görmekte olan ve aynı zamanda sporcu olan öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Katılımcılara öncelikle, kişisel bilgilerden oluşan sorular sorulmuştur. Ayrıca iki farklı ölçek uygulanmıştır.

- Antrenör-Sporcu İlişkisi Ölçeği: Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Altıntaş ve arkadaşlarınca (2012) yapılmıştır. “Yakınlık”, “bağlayıcılık”, “tamamlayıcılık” alt boyutlarından ve 11 sorudan oluşmaktadır ve 7’ li likert tiptedir. 1 kesinlikle katılmıyorum, 7 kesinlikle katılıyorum şeklinde hazırlanmıştır.
- Sportmenlik Yönelim Ölçeği: Vallerand ve ark (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Balçıkanlı (2010) tarafından yapılan ölçme aracı 5 li likert tipi bir yapıya sahiptir. Ölçek orijinalinde 25 madde ve 5 alt boyuttan oluşmakta iken Balçıkanlı (2010), Türkçe geçerlik-güvenirlik analizi yapılırken 5 maddenin çalışmadığından söz etmiştir. Dolayısıyla Türkçe versiyonu 20 madde ile 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; boyutlar; “sosyal normlara uyum”, “kurallara ve yönetime saygı”, “sporda sorumluluk” ve “rakibe saygı” alt boyutlarıdır.

Tablo 1. Ölçek Puan Değerleri

	Alt Boyutlar	n	Ort	Ss	Mevcut Çalışma için Güvenirlik Katsayısı	Orijinal Çalışma için Güvenirlik Katsayısı
ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİ ALT BOYUTLARI	Yakınlık Alt Boyutu	4	5,968	1,382	0,94	0,90
	Bağlılık Alt Boyutu	3	5,785	1,380	0,89	0,90
	Tamamlayıcılık Alt Boyutu	4	5,833	1,337	0,87	0,82
	Sosyal Normlara Uyum alt Boyutu	5	4,215	0,753	0,84	0,86
SPORTMENLİK YÖNELİMİ ALT BOYUTLARI	Kurallara ve Yönetime Saygı Alt Boyutu	5	4,107	0,737	0,96	0,83
	Sporda Sorumluluk Alt Boyutu	5	4,483	0,728	0,89	0,91
	Rakibe Saygı Alt Boyutu	5	3,970	0,784	0,76	0,82

Çalışmamız için ayrıca hesaplanan güvenirlik katsayısı (Cronbach Alpha) değerleri, ölçeklerin yüksek güvenirlikte olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için yüzde (%) ve frekans testleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının belirlenmesi için Kolmogorov-Smirnov normallik testi uygulanmıştır. Bunun neticesinde verilerin parametrik olmayan test koşullarına uygun olduğunun ($p < 0,05$) anlaşılmasından sonra anlamlı farklılıkların belirlenmesi için iki faktörlü değişkenler için Mann Whitney U Testi, üç ve daha fazla faktörlü değişkenler için ise Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları ile sportmenlik yönelimi alt boyutları arasındaki ilişkinin tespiti için Spearman Korelasyon testi yapılmıştır.

BULGULAR

Verilerin faktör analizine uygunluğunu test etmek için KMO kat sayısı hesaplanmış ve Barlett Sphericity analizi yapılmıştır. Buna göre; Antrenör-Sporcu Ölçeği için yapılan faktör analizinde Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO) sonucu 0,951 çıkmıştır, bu değer örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu göstermiştir. Barlett Sphericity testi sonuçları da anlamlı ($\chi^2:3095,427$; $p < 0,05$) çıkmıştır. Ayrıca; Sportmenlik Yönelim Ölçeği için Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO) sonucu 0,940 ve Barlett Sphericity testi ($\chi^2:2679,707$; $p < 0,05$) çıkmıştır. Bu sonuçlar analize devam edilebileceğini göstermesi açısından önemlidir.

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

		N	%
Öğrenim gördüğü Üniversite	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	132	58,1
	Gelişim Üniversitesi	95	41,9
	Toplam	227	100,0
Cinsiyet	Kadın	77	33,9
	Erkek	150	66,1
	Toplam	227	100,0
Yapmakta Olduğu Spor Türü	Bireysel Sporlar	87	38,7
	Takım Sporları	140	61,3
	Toplam	227	100,0
Mevcut Sportu ile Kaç Yıldır Uğraştığı	1-5 yıl	91	40,1
	6-10 yıl	102	44,9
	11-15 yıl	34	15,0
	Toplam	227	100,0
Kaçınca Sınıf Öğrencisi	1.Sınıf	113	49,8
	2.Sınıf	60	26,4
	3.Sınıf	24	10,6
	4.sınıf	30	13,2
	Toplam	227	100,0
Milli Sporculuk Durumu	Evet	27	11,9
	Hayır	200	88,1
	Toplam	227	100,0
Uluslararası Başarı Durumu	Evet	26	11,5
	Hayır	201	88,5
	Toplam	227	100,0

Tablo 2'ye göre; öğrencilerin 132 (%58,1)' si İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, 95 (%41,9)' i Gelişim Üniversitesi öğrencisi; 77 (%33,9)' si kadın, 150 (%66,1)' si erkek; 87 (%38,7)' si bireysel spor, 140 (%61,3)' ı takım spor oyuncusu; 91 (%40,1)' i 1-5 yıllık sporcu, 102 (%44,9)' si 6-10 yıllık sporcu, 34 (%15)' ü 11-15 yıllık sporcu; 113 (%49,8)' ü 1.sınıf, 60 (%26,4)' ı 2.sınıf, 24 (%10,6)' ü 3.sınıf, 30 (%13,2)' u 4.sınıf öğrencisi; 27 (%11,5)' si milli sporcu, 200 (%88,1) milli olmayan sporcu; 26 (%11,5)' sı uluslararası başarılar sağıp, 201 (%88,5)' i uluslararası başarıları olmayan sporcudur.

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre sportmenlik yönelimi alt boyutlarına katılım oranları

Cinsiyet		N	Sıra Değer Ort	Z	p
Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	Kadın	77	129,80	-2,620	0,009
	Erkek	150	105,89		
	Toplam	227			
Kurallara ve Yönetime Saygı alt Boyutu	Kadın	77	122,93	-1,476	0,140
	Erkek	150	109,42		
	Toplam	227			
Sporda Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu	Kadın	77	115,56	-0,263	0,793
	Erkek	150	113,20		
	Toplam	227			
Rakibe Saygı Alt Boyutu	Kadın	77	128,81	-2,444	0,015
	Erkek	150	106,40		
	Toplam	227			

Tablo 3'e göre; cinsiyet değişkenine göre katılımcıların sportmenlik yönelim düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde Man-Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre erkek ve kadın katılımcıların sosyal normlara uyum alt boyutu ($z = -2,620$; $p < 0.05$) ile rakibe saygı alt boyutunda ($z = -2,444$; $p < 0.05$) istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık kadın katılımcılar lehinedir.

Tablo 4. Bireysel ve Takım Sporcularının antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarına katılım oranları

		N	Sıra Değer ort	Z	p
Yakınlık Alt Boyutu	Bireysel Sporlar	87	114,18	-1,485	0,138
	Takım Sporları	140	101,66		
	Toplam	227			
Bağlılık Alt Boyutu	Bireysel Sporlar	87	116,91	-1,988	0,047
	Takım Sporları	140	99,93		
	Toplam	227			
Tamamlayıcılık Alt Boyutu	Bireysel Sporlar	87	113,00	-1,237	0,216
	Takım Sporları	140	102,40		
	Toplam	227			

Tablo 4'e bireysel-takım sporcusu olma değişkenine göre katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisi düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde Man-Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre bireysel sporcusu katılımcılar ile takım sporcusu katılımcıların bağlılık alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmüştür ($z=-1,988$; $p<0.05$). Bu farklılık bireysel sporcusu olan katılımcılar lehinedir.

Tablo 5. Katılımcıların Mevcut Sporlarını Kaç Yıldır Yaptıklarına İlişkin Sportmenlik Yönelimi Alt Boyutlarına Katılım Oranları

		N	Sıra Değer Ort.	X ²	Sd	P	Grup Farkları
Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	1-5 yıl	90	127,97	7,956	2	0,019	1>3
	6-10 yıl	102	101,45				
	11-15 yıl	35	114,66				
	Toplam	227					
Kurallara ve Yönetime Saygı alt Boyutu	1-5 yıl	90	133,89	14,511	2	0,001	1>3
	6-10 yıl	102	103,61				
	11-15 yıl	35	93,11				
	Toplam	227					
Sporda Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu	1-5 yıl	90	123,91	4,909	2	0,086	
	6-10 yıl	102	103,79				
	11-15 yıl	35	118,27				
	Toplam	227					
Rakibe Saygı Alt Boyutu	1-5 yıl	90	130,53	9,889	2	0,007	1>3
	6-10 yıl	102	105,11				
	11-15 yıl	35	97,40				
	Toplam	227					

Tablo 5'e göre; katılımcıların mevcut sporlarını yapma süresi değişkenine göre katılımcıların sportmenlik yönelim düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, sosyal normlara uyum alt boyutunda ($X^2(2)=7,956$; $p<0.05$), kurallara ve yönetime saygı alt boyutunda ($X^2(2)=14,511$; $p<0.05$) ve rakibe saygı alt boyutunda ($X^2(2)=9,889$; $p<0.05$), istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmüştür. Gruplar arasındaki farklılıklar incelendiğinde görülmektedir ki mevcut sporunu 1-5 yıldır yapmakta olan katılımcılar 11-15 yıldır yapmakta olan katılımcılara göre daha yüksek düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 6. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıf Değişkenine İlişkin Antrenör-Sporcu İlişkisi Alt Boyutları İle Sportmenlik Yönelimi Alt Boyutlarına Katılım Oranları

		N	Sıra Değer Ort	X ²	Sd	p	Grup Farkları
Yakınlık Alt Boyutu	1.Sınıf	113	129,23	14,205	3	0,003	1>4
	2.Sınıf	60	105,88				
	3.Sınıf	24	91,38				
	4.sınıf	30	90,98				
	Toplam	227					
Bağlılık Alt Boyutu	1.Sınıf	113	132,44	19,675	3	0,000	1>4
	2.Sınıf	60	102,22				
	3.Sınıf	24	92,50				
	4.sınıf	30	85,30				
	Toplam	227					
Tamamlayıcılık Alt Boyutu	1.Sınıf	113	133,98	22,929	3	0,000	1>4
	2.Sınıf	60	101,73				
	3.Sınıf	24	85,65				
	4.sınıf	30	85,97				
	Toplam	227					
Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	1.Sınıf	113	119,32	1,578	3	0,664	
	2.Sınıf	60	107,32				
	3.Sınıf	24	111,48				
	4.sınıf	30	109,35				
	Toplam	227					
Kurallara ve Yönetime Saygı alt Boyutu	1.Sınıf	113	129,07	12,992	3	0,005	1>4
	2.Sınıf	60	104,71				
	3.Sınıf	24	95,46				
	4.sınıf	30	90,67				
	Toplam	227					
Sporda Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu	1.Sınıf	113	133,42	21,552	3	0,000	1>4
	2.Sınıf	60	97,49				
	3.Sınıf	24	99,04				
	4.sınıf	30	85,85				
	Toplam	227					
Rakibe Saygı Alt Boyutu	1.Sınıf	113	116,14	0,572	3	0,903	
	2.Sınıf	60	114,38				
	3.Sınıf	24	105,29				
	4.sınıf	30	112,15				
	Toplam	227					

Tablo 6 incelendiğinde görülmektedir ki; sınıf değişkenine göre katılımcıların antrenör-sporcu ilişkileri ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek için $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre; yakınlık alt boyutu ($X^2(3)=14,205$; $p < 0.05$), bağlılık alt boyutu ($X^2(3)=19,675$; $p < 0.05$), tamamlayıcılık alt boyutunda ($X^2(3)=22,929$; $p < 0.05$), istatistiksel açıdan anlamlı fark

görülmüştür. Ayrıca; kurallara ve yönetim saygı alt boyutunda ($X^2(3)=12,992$; $p<0,05$), ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutunda ($X^2(3)=21,552$; $p<0,05$), istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmüştür. Gruplar arasındaki farklılıkların kaynağı incelendiğinde görülmektedir ki; 1. sınıf öğrencisi katılımcılar 4. sınıf katılımcılara göre daha yüksek düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Diğer taraftan katılımcıların; cinsiyet değişkeni değişkenine göre antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarına katılım oranlarında, mevcut sporları ile kaç yıldır uğraştıkları değişkenine göre antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarına katılım oranlarında, bireysel-takım sporcusu olma değişkenine göre sportmenlik yönelimli alt boyutlarına katılım oranlarında, istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. Antrenör-Sporcu İlişkisi Alt Boyutları ile Sportmenlik Yönelimi Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin Analizine Yönelik Spearman Korelasyon Tablosu

		1	2	3	4	5	6	7
1-Yakınlık Alt Boyutu	r	1,000	,862**	,850**	,422**	,380**	,370**	,402**
	p		,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N		227	227	227	227	227	227
2- Bağlılık Alt Boyutu	r		1,000	,794**	,351**	,382**	,356**	,337**
	p			,000	,000	,000	,000	,000
	N			227	227	227	227	227
3- Tamamlayıcılık Alt Boyutu	r			1,000	,463**	,421**	,371**	,389**
	p				,000	,000	,000	,000
	N				227	227	227	227
4- Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	r				1,000	,670**	,512**	,672**
	p					,000	,000	,000
	N					227	227	227
5- Kurallara ve Yönetime Saygı Alt B.	r					1,000	,608**	,627**
	p						,000	,000
	N						227	227
6- Sporda Sorumluluklara Bağlılık Alt B.	r						1,000	,444**
	p							,000
	N							227
7- Rakibe Saygı Alt B.	r							1,000
	p							,000
	N							227

Tablo 7' ye göre;

- Yakınlık alt boyutu ile sosyal normlara uyum alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,422$; $p<0,05$); kurallara ve yönetime saygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,380$; $p<0,05$), sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,370$; $p<0,05$) ve rakibe saygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,402$; $p<0,05$) ilişki vardır.
- Bağlılık alt boyutu ile sosyal normlara uyum alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,351$; $p<0,05$); kurallara ve yönetime saygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,382$; $p<0,05$), sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu

arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=356$; $p<0,05$) ve rakibe saygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=337$; $p<0,05$) ilişki vardır.

- Tamamlayıcılık alt boyutu ile sosyal normlara uyum alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,463$; $p<0,05$); kurallara ve yönetime saygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=0,421$; $p<0,05$), sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=371$; $p<0,05$) ve rakibe saygı alt boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ($r=389$; $p<0,05$) ilişki vardır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bulgular göstermektedir ki, katılımcıların algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri yüksek düzeydedir. Ayrıca iki ölçek ve alt boyutları arasındaki korelasyon düzeyi de pozitif yönde ve orta düzeydedir. Diğer taraftan; antrenör-sporcu ilişkisini değerlendirirken sporcu öğrenciler en çok yakınlık, daha sonra bağlılık ve sonra da tamamlayıcılık alt boyutlarına yüksek puan vermişlerdir. Sportmenlik yönelimleri incelendiğinde ise görülmektedir ki; en çok sporda sosyal sorumluluklara bağlılık, sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı, en sonuncu olarak da ve rakibe saygı alt boyutuna katılım göstermişlerdir. Sporcu öğrencilerin genel olarak sporda sorumluluklara ve sosyal normlara bağlı oldukları, kurallara ve yönetime saygılı oldukları söylenebilir. Kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ile sporda sorumluluk alt boyutu sporcunun sporun kurallarına uyma disiplini ile ilgili sorumluluklarını içeren kavramlardır. Bu özelliklerin her sporcuda içselleştirilmiş olması gerekmektedir. Diğer taraftan fair play kavramını çağrıştıran sosyal normlara uyum alt boyutu her sporcunun sahip olmasının beklendiği, sporcuya asalet kazandıran tutum ve davranışları kapsamaktadır. Rakibe saygı alt boyutu ise informel fair playe vurgu yapar, diğer deyişle rakip ile ilgili olumlu eylemsel hamlelerden söz etmektedir. Bir sporcunun rakibe saygı yönelimi yüksek düzeydeyse kendisine ve mesleğine saygılı olduğu, sporda yalnız kazanmak odaklı olmadığı, sporun özünü benimsemiş olduğu söylenebilir. Araştırmamız kapsamında incelenen sporcu öğrenciler en az rakiplerine saygı yönelimi alt boyutuna puan vermiş olsalar da rakibe saygı alt boyutunun ortalama düzeyin üzerinde çıkması olumlu olarak değerlendirilmektedir. Bu sonucun medyada daha fazla yer almaya başladığı için fair play kavramının gün geçtikçe önem kazanması, kavram ve içeriği ile ilgili farkındalığın artmasının bir sonucu olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, lisans eğitiminde derslerde fair play, olimpizm, sporda etik gibi konuların anlatılmasının bu sonuçları etkilediği düşünülmektedir. Diğer taraftan, sporda sosyal sorumluluklara bağlılık alt boyutunun en yüksek, rakibe saygı alt boyutunun en düşük ortalamaya sahip olması literatür ile benzerlik göstermektedir (Balçıkkanlı, 2017; Güllü ve Şahin; 2018).

Kadın sporcular ile erkek sporcular arasında sosyal normlara uyum ve rakibe saygı alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı fark tespit edilmiştir. Kadınların rakiplerine daha saygı yönelimlerinin daha fazla olduğu ve sosyal normlara daha fazla uydukları söylenebilir. Bu sonuç, Mikail ve ark. (2017), Çalayır ve ark. (2017), Koç ve Güllü (2017), Şenel ve Yıldız (2016), Yılmaz ve ark (2017), Gümüş ve ark (2016) nin araştırmalarının sonucu ile benzerlik; Güllü ve Şahin (2018)' in milli güreşçiler üzerinde yaptıkları ve erkek güreşçilerin kadın güreşçilere göre rakibe daha saygılı olduğunu tespit ettikleri araştırmalarının sonuçları ile tezatlık göstermektedir. Karafil ve ark (2017) de erkek öğrencilerin sportmenlik yönelimlerinin daha fazla olduğunu ortaya koymuşlardır.

Bireysel spor yapan öğrencilerin algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi bağlılık alt boyutunda takım sporcularına göre daha yüksek düzeydedir. Bu sonuç olağan karşılanmaktadır. Çünkü, antrenörü ile birebir çalışma olanağı daha fazla olan bireysel sporcular, antrenörün desteğine,

ilgisine ve güvenine daha fazla ihtiyaç duyarlar. Bağlılık al boyutunda anlamlı fark çıkması ise katılımcıların mevcut antrenörleri ile çalışmaktan memnun oldukları ve bir beklentiye girmeksizin ilişkiyi devam ettirme niyet ve arzusunu göstermesi açısından önemlidir. Rhind ve Yang (2012) bireysel ve takım sporcularının antrenör-sporcu ilişkisini karşılaştırdıkları çalışmalarında; bireysel sporcuların antrenörleri ile ilişkilerine daha çok önem verdiklerinden söz etmişlerdir.

Mevcut sporları ile daha az süredir uğraşan (1-5 yıldır) sporcu öğrencilerin sportmenlik yönelimleri; sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı, rakibe saygı alt boyutlarında mevcut sporlarını daha fazla süredir yapmakta olanlara göre daha yüksek düzeydedir. Bu sonuç ise, ilk yıllarında sporcuların daha idealist olmaları, sporun kurallarına ilk zamanlara daha bağlı olma eğilimleri ile açıklanabilir. Sporculuk yılı arttıkça, bireyler kendi doğrularını oluşturabilmektedir. Diğer taraftan; katılımcıların mevcut sporlarını ne kadar süredir yaptıkları antrenör-sporcu ilişkisinde anlamlı fark yaratmamıştır, bu sonuç Kolayış ve ark (2017) nın artistik buz pateni yapan sporcular üzerinde yaptıkları araştırmanın sonuçları ile benzerlik taşımaktadır.

1.sınıf öğrencilerinin algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri diğer sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeydedir. Yaşı daha küçük olan sporcu öğrencilerin antrenörünün desteğine, yakınlığına ve yönlendirmesine daha fazla ihtiyaç duyması olağan karşılanmaktadır. Bu sonuç literatür bilgisiyle de uyumludur. Bir taraftan lisans eğitimleri devam eden sporcular, üniversitenin ilk yılında üniversite ortamına da alışmaya çalışmakta, aynı zamanda dersler ve sporculuğu bir arada yürütmek zorundadır. Bu becerilerini ileriki yıllarda daha fazla artırmaktadırlar. Ancak ilk sene, hem okul hem sporculuk onları antrenörlerine daha bağlı hale getirebilmektedir. Diğer taraftan, 1.sınıf öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin kurallara ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutlarında diğer sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde görüş bildirmeleri ise yine onların yaşının daha küçük olması ile açıklanabilir. Küçük yaşlarda bireylerin kişisel fikirleri ve alışkanlıkları yeni yeni oluşmaya başlamakta, dolayısıyla daha idealist ve kuralcı olabilmektedirler. İlerleyen yaşlarda yaşanmışlıklar ile beraber kendi doğruları alışkanlıklara dönüşebilmektedir. Araştırmamızın bu sonucu, Kolayış ve Çelik (2018)' in araştırması ile tezatlık göstermektedir. Voleybol, atletizm, futbol ve Amerikan futbolu ile uğraşan sporcular üzerinde yaptıkları araştırmalarına göre, yaş ile antrenör-sporcu ilişkisi arasında negatif yönlü bir ilişki tespit ettiklerinden bahsetmişlerdir.

ÖNERİLER

Araştırmamızın sonuçlarından hareket ederek geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Üniversitelerde lisans düzeyinde, özellikle 1.sınıftan itibaren fair play, olimpizm ve sporda etik dersleri müfredata eklenmelidir. Geleceğin spor yöneticisi, antrenörü, beden eğitimi öğretmeni olacak olan öğrencilerimizin bu dersleri özümsemesi sağlanmalıdır. Lisansüstü eğitim düzeyinde ise bu alanda araştırmalar artırılarak sonuçlar ilgili taraflar ile paylaşılmalıdır.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair Play Komisyonu, “Fair Play Üniversiteler Kervanı Projesi” kapsamında ülkemizde üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksek okulları/spor bilimleri fakültelerini ziyaret etmekte ve toplumda/sporda fair play kavramını örnekleriyle beraber sunmaktadırlar. Öğrencilerimizin bu ve buna benzer etkinliklere katılımı sağlanmalıdır.
- Antrenör bir sporcu için önemli bir rol model, gelişimi için ise etkili bir tetikleyicidir. Antrenörü ile spor kariyerine ve aynı zamanda kişisel gelişimine katkı sağlayacak

düzeyde ilişki-iletişim kurabilen sporcuların başarısı da artmaktadır. Özellikle daha küçük yaşlarda öğrenilen tutum ve davranışlar ileriki yıllara alışkanlık olarak da yansıdığı için sporculuğun ilk yıllarından itibaren antrenörün önemi unutulmamalıdır. Bu çerçevede, sporcu ile antrenörün uyumuna özen gösterilmelidir. İletişim, saygı, empati sporcu kadar antrenör için de benimsenen davranışlardan olmalıdır.

- Araştırmanın farklı özellikteki gruplarda yapılması da öneriler arasındadır.

KAYNAKLAR

1. Adie J.W. and Jowett S. (2010). Meta-perceptions of the coach–athlete relationship, achievement goals, and intrinsic motivation among sport participants. *Journal of Applied Social Psychology*. 2750-2773.
2. Altıntaş A., Çetinkalp Z. ve Aşçı H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 23(3):119-128.
3. Amorose, A.J., and D. Anderson-Butcher. (2007). Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. *Psychology of Sport and Exercise*, 8: 654–70.
4. Arıpınar, E., ve Donuk, B. (2011). *Fair Play: Spor Yönetim ve Organizasyonlarında Etik Yaklaşımlar*. Ötüken Neşriyat AŞ, İstanbul.
5. Ashley E. Stirling and Gretchen A. Kerr (2009) Abused athletes' perceptions of the coach-athlete relationship. *Sport in Society*. 12 (2): 227-239.
6. Avcı, K.S., Çepikkurt, F. and Kale, E. K. (2018). Examination of the relationship between coach-athlete communication levels and perceived motivational climate for volleyball players. *Universal Journal of Educational Research*. 6 (2): 346-353.
7. Balçıklı, G.S. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. XV(1):1-10.
8. Balçıklı, S. G. ve Yildiran, I. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 49-56.
9. Bolter, N. D. and Weiss, M. R. (2013). Coaching behaviors and adolescent athletes' sportspersonship outcomes: Further validation of the Sportsmanship Coaching Behaviors Scale (SCBS). *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2(1), 32.
10. Choi, H., Cho, S., and Huh, J. (2013). The association between the perceived coach–athlete relationship and athletes' basic psychological needs. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 41(9), 1547-1556.
11. Cumming, S. P., Smoll, F. L., Smith, R. E., and Grossbard, J. R. (2007). Is winning everything? The relative contributions of motivational climate and won-lost percentage in youth sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19, 322–336
12. Çalışkan, G. (2011). Karizmatik antrenör algısının futbolcularda antrenör-sporcu ilişkisi, sporcu doyumunu, takım birlikteliği ve takım bağlılığına etkileri. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
13. Donuk, B. (2007). *Liderlik ve Spor*. Ötüken Neşriyat A.Ş. İstanbul.
14. Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm (Fair Play ve Olimpizm)*. Sarmal Yayınevi, İstanbul.
15. Filiz, B. ve Demirhan, G. (2017). Antrenörlük davranışı değerlendirme ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması. *Sportmetre*. 15 (1):1-10.
16. Fry, M. D. and Newton, M. (2003). Application of achievement goal theory in an urban youth tennis setting. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 50–66.
17. Güllü, S. ve Şahin, S. (2018). Milli güreşçilerin sportmenlik yönelim düzeyleri üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*. 13 (18): 705-718. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14152>
18. Güllü, S., Keskin, B., Şahin, O. ve Hanbay, E. (2018). Examining the effect of coach-athlete relationship on sports passion in individual sports. Oral Presentation. 16th International Sport Sciences Congress. Antalya.
19. Güllü, S. ve Şahin, S. (2016). Antrenörlerin intikam (öç alma) davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9 (47): 863-871.
20. Gümüş, H. Saraçlı, S., Karakullukçu Ö.F., Doęanay G. ve Kurtipek S. (2016). Ortaöęretim öğrencilerinde fair play kavramı. *International Journal of Science Culture and Sport*. 4(2):430-438.
21. Hodge, K., and Lonsdale, C. (2011). Prosocial and antisocial behavior in sport: The role of coaching style, autonomous vs. controlled motivation, and moral disengagement. *Journal of sport and exercise psychology*, 33(4), 527-547.

22. Isoard-Gauthier, S., Trouilloud, D., Gustafsson, H., and Guillet-Descas, E. (2016). Associations between the perceived quality of the coach–athlete relationship and athlete burnout: An examination of the mediating role of achievement goals. *Psychology of Sport and Exercise*, 22, 210-217.
23. Jowett, S. (2005). The Coach-Athlete Partnership. *The Psychologist*. 18 (7): 412-415.
24. Jowett, S. (2008). Moderator and mediator effects of the association between the quality of the coach-athlete relationship and athletes' physical self-concept. *International Journal of Coaching Science* Vol. 2 No. 1.
25. Jowett, S. and Cockeril, M. (2002). Incompatibility in the coach-athlete relationship. *Solutions in sport psychology*, 16-31.
26. Jowett, S. and Ntoumanis (2004). The coach–athlete relationship questionnaire (CART-Q): development and initial validation. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*. 24:245-257.
27. Kolayış, H. ve Çelik, N. (2018). Examining the relationship between coach-athlete relationship and sport participation motivation among athletes. 16th International Sport Sciences Congress. Antalya.
28. Kolayış, H., Çelik, N. ve Narin M. (2017). Examining the relationship coach-athlete relationship of the athletes participating in the artistic ice-kating competition. 15th International Sport Sciences Congress. Antalya.
29. Karakoç, Ö., Yüksek, S., Aydın, A. D., Karakoç, B., Yetiş, Ü., ve Baydil, B. (2011). Milli takım düzeyindeki erkek judocuların kulüp antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 19(1): 321-332
30. Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15 (1):96-114.
31. Lafrenière, M. A. K., Jowett, S., Vallerand, R. J., and Carbonneau, N. (2011). Passion for coaching and the quality of the coach–athlete relationship: The mediating role of coaching behaviors. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(2), 144-152.
32. Lafrenière, M. A. K., Jowett, S., Vallerand, R. J., Donahue, E. G., and Lorimer, R. (2008). Passion in sport: On the quality of the coach–athlete relationship. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30(5), 541-560.
33. Nazarudin, M. N. B., Fauzee, O. S. M., Jamalis, M., Geok, K. S., and Din, A. (2009). Coaching leadership styles and athlete satisfaction among Malaysian University Basketball team. *Research Journal of International Studies*, 9(1), 4-11.
34. Rhind, D. J. A., Jowett, S., and Yang, S. X. (2012). A comparison of athletes' perceptions of the coach-athlete relationship in team and individual sports. *Journal of Sport Behavior*, 35(4).
35. Sarı, İ., Soyer, F. and Yiğiter, K. (2012). The relationship among sports coaches' perceived leadership behaviours, athletes' communication skills and satisfaction of the basic psychological needs: a study on athletes. *International Journal of Academic Research*, Vol.4 No.1 pp.112-119.
36. Sezen-Balcıkanlı, G., ve Yildiran, I. (2012). Sportspersonship orientation and empathy: a study of professional football players. *Journal of Physical Education and Sport*, 12(1), 18.
37. Sezen-Balçikanlı, G. (2014). Fair play in professional sports: Sportspersonship orientations of futsal players. *FairPlay, Revista de Filosofía, Ética y Derecho del Deporte*, 2(1), 33-49.
38. Short S.E. and Short M.W. (2005) Essay Role of the coach in the coach-athlete relationship. *Medicine and Sport*. Vol 366:529-530.
39. Stormes, T. and Bru, E. (2002). Sportspersonship and perceptions of leadership: an investigation of adolescent handball players' perceptions of sportspersonship and associations with perceived leadership, *European Journal of Sport Science*, 2:6, 1-15, DOI: 10.1080/17461391.2002.10142577
40. Stormes, T. (2001). Sportspersonship in elite sports: On the effects of personal and environmental factors on the display of sportspersonship among elite male handball players. *European Physical Education Review*, 7(3), 283-304.
41. Sunay, H. (2013). Coaching practises of first and second league women-men volleyball coaches in Turkey. *Life Sciences Journal*. 10(7):556-561.
42. Sunay, H. (1997). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' nün uyguladığı antrenör eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. II (4): 44-60.
43. Şahin, M. (2011). Alp disiplini kayak antrenörlerinin çeşitli fiziksel ve fizyolojik parametrelerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(1): 108-113.
44. Tsai, E., and Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *Athletic Insight*, 7(2), 37-46.
45. Vallerand, R.J., and G.F. Losier (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*. 11: 142–69.
46. Vella, S. A., Oades, L. G., and Crowe, T. P. (2013). The relationship between coach leadership, the coach–athlete relationship, team success, and the positive developmental experiences of adolescent soccer players. *Physical education and sport pedagogy*, 18(5), 549-561.

47. Yıldırım, İ. (2004). Fair play: kapsamı, Türkiye’deki görünümü ve geliştirme perspektifler. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IX (2004), 4 : 3 – 16.
48. Yıldız, S.M. (2011). Relationship between leader-member exchange and burnout in professional footballers. *Journal of Sports Sciences*, 29(14):1493-1502.